

היבטים חברתיים של בריאות וחולי

סמינר מחקר

290.2814

פרופ' דפנה כרמלי

משתתפי הסמינר ייבחרו סוגיות הקשורות לבריאות וחולי במובנם הרחב של המושגים וייבחנו אותן באופן קונטקסטואלי וביקורתי, מתוך זיקה לנסיבות החברתיות אשר בתוכן מתקיימות התופעות הנדונות. במרכז הסמינר יעמדו נושאים כמו: סדרי עדיפויות במערכת הבריאות, סוגיות בחינוך ובריאות, בריאות בעידן הוירטואלי, מבנים משפחתיים ומשמעויותיהם המיקרו והמאקרו-חברתיות, הבנייה חברתית של מושגים מרכזיים כמו מגדר, גיל, זהות אתנית, זהות דתית והגיוון במשמעויותיהם בהקשרים חברתיים שונים, שלבי החיים בחברה היפר-טכנולוגית, הכללה והדרה חברתית מנקודת מבט בריאותית. התופעות שתיבחרנה יידונו, כאמור, במסגרת ההקשר החברתי-כלכלי-תרבותי הרחב בו הן מתרחשות ומתוך התייחסות למאפיינים ייחודיים של המציאות הישראלית. הסטודנטים יוזמנו לבחור גם נושאים החורגים מן ההקשרים המיידיים של חולי ורפואה.

מטרות הסמינר:

- התנסות בזעיר אנפין במחקר אמפירי במלואו
- פיתוח מיומנויות מחקר
- העמקת הידע בנושא ספציפי מתוך פרספקטיבה חברתית של בריאות וחולי
- פיתוח תובנה ביחס לזיקות שונות בין הקשר (קונטקסט) ומשמעויות חברתיות לבין בריאות וחולי
- פיתוח חשיבה ביקורתית ויכולת ליישמה בהקשרים שונים

מתכונת ויעדים מתודולוגיים:

- מבחינה מתודולוגית מטרת הסמינר היא התנסות במחקר אמפירי, כשכל סטודנט משלים מהלך מחקר שלם. השלבים העיקריים במהלך זה הינם:
- בחירת נושא וגיבושו כשאלת מחקר
 - סקירת ספרות מקצועית
 - תכנון מערך מחקר
 - כתיבת הצעת מחקר
 - ביצוע המחקר

- ניתוח הממצאים
- הצגה בעל פה של המחקר
- כתיבת סיכום אנליטי של התהליך במתכונת של עבודה סמינריונית

מבנה ודרישות הסמינר

- **השתתפות חובה** במפגשי המליאה, שייערכו בעיקר בתחילת הקורס, ובהצגות בעל-פה שיתקיימו לקראת סופו וכן במפגשי הייעוץ עם המנחה לפי תיאום מראש. (**תנאי מעבר** ללא ניקוד).
- השתתפות פעילה בעבודת המחקר על כל שלביה
- השתתפות פעילה במפגשי היעוץ הצוותיים
- השתתפות פעילה בהכנה ובהגשה של רפראט הסיום
- השתתפות בהכנת העבודה הסמינריונית

לתשומת לבכם: השתתפות במפגשי זום פירושה השתתפות במצלמה פתוחה

- הגשת רפרט סיום** (25% מהציון). הרפרטים, בהיקף של כ-15 דקות, יוגשו בסוף סמסטר ב'. מתכונת מוצעת למבנה הרפרט, שתהווה בסיס גם לעבודה הסמינריונית:
- שאלת המחקר והראציונל לבחירת הנושא: מדוע השאלה מעניינת?
 - סקירת ספרות – א) מה נעשה בתחום? מה ידוע על התופעה שבמרכז עבודתכם וכיצד מוסיפה שאלת המחקר שהגדרתם על הידע הקיים. ב) תיאור השדה והאוכלוסייה הנחקרת והראציונל למיקוד זה.
 - שיטת המחקר והראציונל לבחירתה: מדוע בחרתם בשיטות המחקר המסויימות? מה יתרון על פני אלטרנטיבות?
 - ממצאי המחקר: מה גיליתם באמצעות החומרים המקוריים אשר אספתם?
 - סיכום ודיון: הסבר הממצאים: מה משמעותם של הממצאים שתיארתם? כיצד הם משתלבים 1. בהקשר החברתי 2. בספרות המחקרית בנושא.
 - מגבלות המחקר
 - כיוונים אפשריים להרחבת המחקר

שימו לב:

בסמינר זה, תינתן עדיפות לשיטות איכותניות ושאלות המחקר יוגדרו באופן שיתאים לעבודה באמצעות שיטות אלה. שיטות כמותניות יוכלו, בהחלט, להיות משולבות גם הן.

- עבודה סמינריונית (75%).** העבודה תיערך במתכונת של מאמר מדעית, כמתואר לעיל בסעיף הרפראט. במידת הצורך, ניתן לשנות מבנה בסיסי זה ולהתאימו למחקר הספציפי, על פי שיקול דעתו של כל צוות. יש לנמק שינויים בגוף העבודה או בנספח את יתרונה של העריכה הייחודית. מבנה מוצע לעבודה המלאה:
- בתחילת העבודה יוצג דף שער ועליו הפרטים הבאים: נושא העבודה, המגיש/ים (שמות מלאים ותעודות זהות), שם המרצה, תאריך ההגשה ו**מספר המלים בעבודה** (כולל רשימה ביבליוגרפית אך לא כולל נספחים).
 - אחרי דף השער יופיע תוכן עניינים.
 - יש לערוך את העבודה המודפסת ברווח כפול, גופן גודל 12, שוליים של 2.5 ס"מ מארבעת צדיו של הטקסט הכתוב. היקף העבודה – **עד 5,000 מלים** (כולל רשימה ביבליוגרפית אך לא כולל נספחים). חשוב: אנא זכרו לציין מספרי עמודים!
 - **אזכורים ביבליוגרפיים** וציטוטים בתוך הטקסט, כמו-גם רשימת המקורות, יירשמו באופן שיטתי ומסודר. הנוסח הספציפי נתון לבחירתכם, אך עליו להיות שיטתי ומדויק. סגנון נפוץ הוא APA אך באפשרותכם לבחור בסגנון אחר. סקירת הספרות תכלול לפחות 12 מאמרים עדכניים ממקורות בני-שיפוט, מתוכם, לפחות שמונה באנגלית. במידת הצורך, בהתאם לנושא העבודה, אפשר לחלק את הרשימה הביבליוגרפית לשני חלקים: (1) הרשימה העיקרית, אשר תכלול חומר אקדמי, כלומר, ספרים מקצועיים וכתבי-עת עם שיפוט. בחלק זה ייכללו לפחות 12 פריטים מחקרניים; (2) מקורות שאינם אקדמיים, אך רלבנטיים לנושא הנחקר, למשל, מאמרים מעתונות פופולרית שסייעו בתיאור האקלים החברתי בשדה, פורומים באינטרנט, כתבים מסורתיים.
 - **נספחים**: ניתן לצרף לעבודה נספחים מעשירים כמו: כלי המחקר (למשל, מדריך ריאיון), מכתבי פניה לשירותים רפואיים או חברתיים, מכתבי פניה למשתתפים במחקר, תמלילי ראיונות, תצלומים, וכן טקסטים שונים, כגון: חומר ארכיוני או פרסומי, שנתחו בגוף העבודה. לחומרים מסוג זה ערך רב בהמחשת הטענות. מומלץ להוסיף!
 - הסמינר יבוצע בזוגות או שלשות. לביצוע בהרכב קבוצה אחר יש לקבל אישור מהמנחה.
 - **העבודה תוגש עד סוף חודש יוני. שימו לב, לא תהיה אפשרות לדחייה של מועד ההגשה בשל אילוצי לוח הזמנים של הבחינה הממשלתית. אם יחול שינוי במועד הבחינה הממשלתית, ניתן יהיה לשקול דחייה במועד ההגשה.**

קריטריונים להערכת העבודה:

- מידת העניין והמקוריות של השאלה
- היקפה של סקירת הספרות ועדכנות החומר
- מידת הקוהרנטיות של העבודה, כלומר, רמת השילוב וההלימה בין חלקיה השונים
- התאמת כלי המחקר והניתוח לבחינת הנושא ושאלת המחקר שהוגדרו
- יכולת אבחנה והפקת נתונים באמצעות שיטות המחקר שנבחרו וישמו
- רמת הדיוק והעידון של שימוש במושגים תיאורטיים
- מידת האינטגרציה של החומר האמפירי עם הרקע התיאורטי
- התייחסות וקישור לסוגיות מרכזיות בתחומים התיאורטיים הכלליים של התופעות הנדונות
- רמת המורכבות וההיקף האנליטי של ההסבר המוצע לתופעות שנדונו בעבודה
- מקוריות ויצירתיות אנליטית
- כתיבה לפי כללים ועקרונות מדעיים

תכנית הסמינר (טנטטיבית)

סמסטר א':

- שבוע 1: הכרות, הצגת נושא ומתכונת הסמינר + פירוט הדרישות
- שבוע 2-3: רקע, הדגמות וסקירה מתודולוגית + והגדרת נושאים ושדות מחקר לכל צוות מחקר. עם הגדרת הנושא ייקבעו מועדים לייעוץ פרטני לכל צוות. והערה אישית: הסמינר הוא הזדמנות נדירה יחסית להעמיק בבחינה של נושא הקרוב ללבך. נצלו אותה ☺
- שבוע 4 ואילך: ייעוץ פרטני + איסוף חומר ביבליוגרפי ואמפירי והכנת הצעת המחקר.

סמסטר ב':

- שבוע 1-9: המשך ההדרכה הפרטנית לאור הידע והממצאים המצטברים.
- שבוע 10-11: הגשת רפרטים בעל פה. ההשתתפות בשעורים אלה היא חובה לכל משתתפי הסמינר. היעדרות משיעורים אלה תגרור הורדה של 3 נקודות מן הציון הסופי.
- שבוע 11: פגישת סיכום: מה למדנו על היבטים חברתיים של בריאות וחולי ועל יתרונותיהן ומגבלותיהן של שיטות המחקר בהן השתמשנו.

עבודה פוריה ומהנה !!